

Η ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΘΕΟΥ. ΚΑΤΑ ΠΟΣΟ ΕΙΝΑΙ ΕΠΑΡΚΗΣ;

Του Έραστου Φίλου

Η μελέτη της θείας αποκάλυψης προς την ανθρωπότητα ταξινομείται αφ' ενός ως γενική, αφ' ετέρου ως ειδική αποκάλυψη. Η γενική αποκάλυψη του Θεού συμπεριλαμβάνει τη δημιουργία, την ιστορία καθώς και την ανθρώπινη φύση. Η Θεολογία της Φύσης επιχειρεί να μελετήσει τους τρόπους με τους οποίους η ύπαρξη του Θεού γνωρίζεται έξω από τη Βίβλο, ειδικά κάνοντας χρήση των μεθόδων της λογικής.

Η Βίβλος διδάσκει ότι υπάρχει γενική αποκάλυψη, αλλά οι επιπτώσεις της αμαρτίας παρεμποδίζουν τον άπιστο άνθρωπο να έλθει σε επίγνωση του Θεού. Η σωτηρία του ανθρώπου μόνο μέσω της ειδικής θείας αποκάλυψης και της πίστης μπορεί να επιτευχθεί.

1. Δυο τρόποι Αποκάλυψης του Θεού

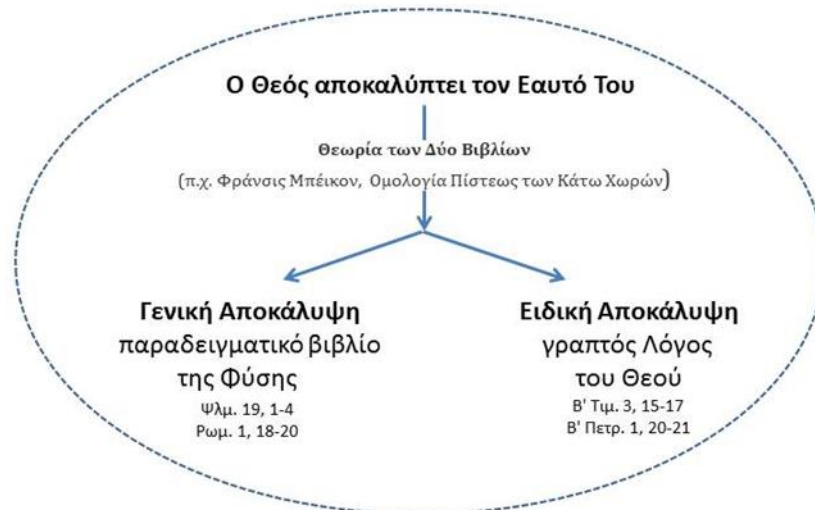
Ο απολογητής Κέννεθ Σαμπλς εξηγεί [1]: «Όσον αφορά την γενική αποκάλυψη, η ύπαρξη, η δύναμη, η σοφία, το μεγαλείο και η δόξα του Θεού βρίσκονται εμφανείς σε όλους τους ανθρώπους, ανά πάσα στιγμή. Εμπεριέχουν δύο διακριτικές μορφές: Μια εξωτερική, δηλαδή την δημιουργική πράξη με την οποία ο Θεός φέρνει σε ύπαρξη την κοσμική τάξη την οποία ο Ίδιος φροντίζει και συντηρεί. Όπως και την εσωτερική γενική αποκάλυψη του Θεού, μια έμφυτη στις καρδιές των ανθρώπων αίσθηση για την ύπαρξη του Θεού και του ηθικού νόμου (συνείδηση). ... Κάποιοι από τους πρώτους προτεστάντες θεολόγους ονόμασαν τη διπλή αυτή αποκάλυψη του Θεού 'θεωρία των δύο βιβλίων'. Ο Θεός είναι ο συγγραφέας και των δύο, τόσο του παραδειγματικού βιβλίου της Φύσης όσο και του γραπτού Λόγου Του, δηλαδή της Βίβλου.» (βλ. σχεδιάγραμμα).

Η Ομολογία Πίστεως των Κάτω Χωρών (Ομολογία Μεταρρύθμισης του 1561) κάνει χρήση του παραδείγματος αυτού περί δύο βιβλίων στο Άρθρο 2 της, εξηγώντας το τι σημαίνει ότι ο Θεός γίνεται γνωστός σ'εμάς:

Τον γνωρίζουμε με δύο τρόπους: Πρώτον, δια της δημιουργίας, της διατήρησης και της κυβέρνησης του σύμπαντος. Βρίσκεται μπροστά στα μάτια μας ως το πιο αλάθητο βιβλίο, οδηγώντας όλα τα πλάσματα, μεγάλα και μικρά, και όλους τους άλλους χαρακτήρες, να εξετάσουν τα αόρατα πράγματα του Θεού, δηλαδή, τη δύναμη και τη θεότητα του, όπως λέει ο απόστολος Παύλος στην προς Ρωμαίους Επιστολή 1, 20. Όλα αυτά είναι αρκετά να πείσουν τους ανθρώπους, και να τους αφήσουν χωρίς δικαιολογία. Δεύτερον, μέσω του ιερού και Θείου Λόγου Του κάνει τον εαυτό Του πλήρως και με μεγαλύτερη σαφήνεια

γνωστό σε μας, στο βαθμό που είναι απαραίτητος για να γνωρίζουμε σ' αυτή τη ζωή, τη δόξα Του και για τη σωτηρία μας. [2]

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗΣ

2. Επιστημονική γνώση, γενική αποκάλυψη και ο κρίσιμος ρόλος της απολογητικής

Τόσο το Βιβλίο της Φύσης όσο και ο Λόγος του Θεού προέρχονται από τον ίδιο αλάνθαστο Συγγραφέα και ως εκ τούτου δεν βρίσκονται σε αντίθεση. Ο άνθρωπος όμως είναι διερμηνέας των μηνυμάτων, υποκείμενος σε σφάλματα και εκλαμβάνει ή το ένα ή και τα δύο αυτά τα θεία αφηγήματα με τρόπο τέτοιο που συχνά φαίνεται ότι βρίσκονται σε αφύσικη σύγκρουση μεταξύ τους[3].

Ο Μπέρναρντ Ράμ, στο περίφημο έργο του «Η Χριστιανική Θεώρηση Επιστήμης και Πίστης»[4] γράφει ότι η επιστήμη είναι σε θέση να ανακαλύψει τις αλήθειες που ο Θεός έχει εμφυτέψει στη Φύση όταν εκείνη μένει απροκατάληπτη και ανεπηρέαστη από κοσμοθεωρίες: «Η επιστήμη, σε στενή αντίληψη, δεν είναι με το μέρος κανενός φιλοσοφικού συστήματος, αλλά σχηματίζει ένα σώμα υλικού το οποίο κάθε φιλοσοφία πρέπει να λάβει υπόψη της». Και εξηγεί πώς ορισμένες φιλοσοφικές τοποθετήσεις και αντι-θρησκευτικές αντιλήψεις είναι ικανές να επισκιάσουν την επιστημονική αναζήτηση. Γι' αυτόν τον λόγο υπάρχει ανάγκη, μάλιστα και υποχρέωση εκ μέρους των πιστών για ξεκαθάρισμα του τοπίου, αυτό σήμερα θα το ονομάζαμε «απολογητική»: Πρώτον, η απολογητική πρέπει να ξεσκεπάσει τον μανδύα του επιστημονισμού που εύκολα επισκιάζει την προσέγγιση ενός επιστήμονα στη Φύση ή σε κάποιο πεδίο εφαρμογής αξιόπιστης γνώσης. Δεύτερον, η απολογητική πρέπει να ενάγει τον επιστημονισμό για την απλουστευτική (reductionistic) του τάση. Και παραπέμπει στον Μπέρτραντ Ράσσελ ως τυπικό παράδειγμα επ' αυτού.

Γράφει π.χ. ο Ράσσελ: «Τα στοιχεία, αν και δεν είναι πειστικά, τείνουν στο ότι κάθε διακριτικό στοιχείο της ζώσας ύλης μπορεί να εξηγηθεί μέσω της χημείας, και, ως εκ τούτου, τελικά, της φυσικής. Οι θεμελιώδεις νόμοι που διέπουν τη ζώσα ύλη είναι, κατά πάσα πιθανότητα, οι ίδιοι που διέπουν τη συμπεριφορά του ατόμου του υδρογόνου, δηλαδή οι νόμοι της κβαντικής μηχανικής.» Αναφερόμενος στην διάνοια, γράφει: «Στην αλυσίδα των γεγονότων από το αισθητήριο όργανο έως τους μύες, τα πάντα καθορίζονται από τους νόμους της μακροσκοπικής φυσικής»[5].

Τρίτον, γράφει ο Ραμ, η απολογητική πρέπει να ενάγει τον επιστημονισμό για παράλογες προκαταλήψεις απέναντι στην τελεολογική σκέψη. Και τελικά, η απολογητική πρέπει να αμφισβητεί τον επιστημονισμό για τη γενική του προκατάληψη απέναντι σε κάθε τι το υπερφυσικό.

Στην εποχή του Αποστόλου Παύλου, οι έλληνες φιλόσοφοι είχαν αίσθηση του Θεού, καθώς και εξαρτούντο από αυτό. Με τη φιλοσοφία τους είχαν σε πολλά δίκιο, αν και σε άλλα βρισκόντουσαν σε μεγάλο βαθμό μακριά από την γνώση του Θεού. Συνεπώς, με δεδομένη την γενική αποκάλυψη του Θεού στη δημιουργία και τη συνείδησή (Ρωμ. 1-2), οι Χριστιανοί πρέπει πάντοτε να προσπαθούν να βρουν τα διάσπαρτα στοιχεία αλήθειας που βρίσκονται ενσωματωμένα μες το σκοτάδι των κοσμοθεωριών.[6]

Ο ευαγγελικός θεολόγος Μίλλαρντ Έρικσον, στο έργο του «Εισαγωγή στο Χριστιανικό Δόγμα» [7], σχολιάζοντας τη δύναμη αυτής της γενικής αποκάλυψης του Θεού, χρησιμοποιεί το παράδειγμα του Απ. Παύλου στην Αθήνα ο οποίος παρατηρεί ένα θυσιαστήριο αφιερωμένο στον 'άγνωστο θεό'. Και τους κηρύττει αυτόν το θεό. Ο θεός που αυτοί έχουν διαισθανθεί από τις εικασίες τους, χωρίς ειδική αποκάλυψη, είναι ο ίδιος ο Θεός τον οποίο εκείνος γνωρίζει μέσω ειδικής αποκάλυψης. Επίσης στο κήρυγμά του προς τους Αθηναίους ο Παύλος αναφέρει έναν Αθηναίο ποιητή (εδ. 28). Είναι σημαντικό ότι ένας ειδωλολάτρης ποιητής ήταν σε θέση να καταλήξει σε μια πνευματική αλήθεια χωρίς ειδική αποκάλυψη από το Θεό (σ. 27).

3. Η ευθύνη του ανθρώπου

Η γενική αποκάλυψη (π.χ. Ψαλ. 19, Ρωμ. 1) αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της θείας αποκάλυψης, αλλά παρ' όλο που παρέχει το ορθολογικό πλαίσιο για την αποδοχή της ειδικής αποκάλυψης, δεν παύει μόνη της η ίδια να είναι ελλιπής. Παρ' ότι είναι χρήσιμη η διάκριση μεταξύ των δύο μορφών αποκάλυψης του Θεού ποτέ δεν πρέπει οι δυο να διαχωρίζονται μεταξύ τους. Ο Παύλος τονίζει την πραγματικότητα και τη σαφήνεια του μάρτυρα. Συνεπώς, αν υπάρχει αποτυχία στη γνώση, το πρόβλημα δεν φαίνεται να βρίσκεται με αυτόν που μαρτυρεί.

Στο βιβλίο του «Χριστιανική Απολογητική» ο Ντάγκλας Γκρότους γράφει: «Παρά τη διαισθητική γνώση του Θεού, υπάρχει και η καταστολή αυτής της γνώσης, λόγω της αμαρτίας. Αντί να δοξάζουν τον Θεό και να είναι ευγνώμονες για τα θεία Του δώρα, οι άνθρωποι ... μοιράζονται την καθολική τάση να ανταλλάξουν την υπερβατική πραγματικότητα του Θεού με πράγματα

πρόχειρα, πράγματα άμεσα αντιληπτά, που μπορούν εύκολα να χειραγωγηθούν, τα είδωλα. Όπως σημείωσε και ο Καλβίνος, το ανθρώπινο μυαλό είναι μια αέναη 'σφυρηλάτηση ειδώλων' (Θεσμοί της Χριστιανικής Θρησκείας, 1.11.8)» (σ. 179).

Τα ανθρώπινα όντα, παρ' ότι βρίσκονται σε πτώση - έχοντας ανάγκη από λύτρωση - δεν παύουν να φέρουν την εικόνα του Θεού, να έχουν συνείδηση και να ζουν σ' έναν κόσμο δημιουργημένο από τον Θεό. Αυτή φαίνεται να είναι η βάση της γενικής αποκάλυψης εκ μέρους του Θεού (βλ. Ψαλ. 19, 1-6, Ρωμ. 1-2). Εξ' αιτίας της πτώσης τους, οι άνθρωποι νοθεύουν με ψεύτικες θρησκείες και φιλοσοφίες ό,τι απόθεμα αλήθειας έχει απομείνει από την γενική αποκάλυψη του Θεού. Στο Ρωμ. 1, 18-32 ο Απόστολος Παύλος εξηγεί αναλυτικά τον μηχανισμό μιας τέτοιας αποσαφήνισης. Ανταλλάσσοντας 'τη δόξα του αθάνατου Θεού με ομοιώματα θνητών ανθρώπων' οι άνθρωποι καταντούν ανόητοι (εδ. 23). Η ειδωλολατρία επισκιάζει κάθε αλήθεια η οποία μπορεί να γίνει γνωστή μέσω της φύσης και το αποτέλεσμα είναι κρίση (εδ. 24-32). Ο Απόστολος υποστηρίζει επίσης, ότι η ύπαρξη του Θεού νοείται μέσα από τη μαρτυρία της δημιουργημένης τάξης και είναι αντάξια ευχαριστιών (βλ. Γκρότους, σ. 588-89).

Η γενική αποκάλυψη του Θεού μπορεί να μην είναι επαρκής για την λύτρωση του ανθρώπου, τον καθιστά όμως υπόλογο για την περεταίρω αναζήτησή του.

Σημειώσεις

-
- [1] Kenneth Richard Samples, A World of Difference. Putting Christian Truth Claims to the Worldview Test, Baker, Grand Rapids 2007, σ. 111-120
  - [2] βλ. http://www.prc.org/bc_index.html
  - [3] J. H. Pratt, Scripture and Science not at Variance, London 1872, σ. 8
  - [4] Bernard Ramm, The Christian View of Science and Scripture, 5^η έκδοση, William B. Eerdmans: Grand Rapids, Michigan 1975, σ. 39
  - [5] Bertrand Russel, Human Knowledge, London 1948, σ. 33.
  - [6] Douglas Groothuis, Christian Apologetics. A Comprehensive Case for Biblical Faith, IVP Academic: Downers Grove, Illinois 2011, σ. 36
  - [7] Arthur F. Holmes, All Truth is God's Truth, William B. Eerdmans: Grand Rapids 1977, σ. 93